

Sygn. akt VPa 49/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Andrzej Marek

Sędziowie: SSO Jacek Wilga

SSR del. Anna Jabłońska - Socha (spr.)

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 roku w Legnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa C. B. i A. Ś. (pозwanyh wzajemnie)

przeciwko Spółdzielni (...) w L. w likwidacji (powódki wzajemnej)

o odszkodowanie, wynagrodzenie za pracę i zapłatę ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy

na skutek apelacji Spółdzielni (...) w L. w likwidacji

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w Lubinie

z dnia 20 stycznia 2014 roku sygn. akt IV P 398/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I o tyle tylko, że obniża zasądzone na rzecz C. B. odszkodowanie z kwoty 3 200 zł do kwoty 800 zł nie naruszając rozstrzygnięcia zawartego w tym punkcie w pozostałym zakresie,

II. apelację w pozostałym zakresie oddala,

III. nie obciąża C. B. kosztami postępowania apelacyjnego należnymi Spółdzielni (...) w L. w likwidacji od uwzględnionej części apelacji.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w Lubinie -Wydział IV Pracy zasądził od strony pozwanej – powoda wzajemnego Spółdzielni (...) w L. w likwidacji na rzecz powódki -pозwanej wzajemnie C. B. kwoty: 987,05 zł. brutto tytułem wynagrodzenia za pracę za maj 2013 r. z ustawowymi odsetkami od 17.07.2013 r. do dnia zapłaty, 1.600 zł. brutto tytułem wynagrodzenia za pracę za czerwiec 2013 r. z ustawowymi odsetkami od 17.07.2013 r. do dnia zapłaty, 708,94 zł. brutto tytułem wynagrodzenia za pracę za lipiec 2013 r. z ustawowymi odsetkami od 17.07.2013r. do dnia zapłaty oraz 3.200 zł. tytułem odszkodowania, z ustawowymi odsetkami od 23.08.2013 r. do dnia zapłaty. Nadto Sąd Rejonowy w Lubinie zasądził od strony pozwanej –powoda wzajemnego Spółdzielni (...) w L. w likwidacji następujące kwoty brutto na rzecz powódki -pозwanej wzajemnie A. Ś.: 987,05 zł. tytułem wynagrodzenia za pracę maj 2013 r. z ustawowymi odsetkami od 17.07.2013 r. do dnia zapłaty, 1.600 zł. tytułem

wynagrodzenia za pracę za czerwiec 2013 r. z ustawowymi odsetkami od 17.07.2013 r. do dnia zapłaty, 278,28 zł. tytułem wynagrodzenia za pracę za lipiec 2013 r. z ustawowymi odsetkami od 17.07.2013 r. do dnia zapłaty oraz 800 zł. tytułem odszkodowania, z ustawowymi odsetkami od 23.08.2013 r. do dnia zapłaty. W punkcie III w/w wyroku Sąd umorzył postępowanie w zakresie cofniętych części powództw, zaś w punktach IV i V oddalił dalej idące powództwa C. B. i A. Ś. oraz w całości oddalił powództwa wzajemne. Sąd I instancji orzekł również o kosztach procesu, nie obciążając powódek –pozwanym wzajemnie kosztami zastępstwa procesowego od cofniętej części powództw oraz orzekł o kosztach sądowych –odstępując od obciążenia strony pozwanej –powoda wzajemnego obowiązkiem uiszczenia kosztów sądowych w sprawie.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że bezspornym w sprawie było to, że strona pozwana nie wypłacała powódkom wynagrodzeń za pracę poczynając od maja 2013 r. (za maj powódki otrzymały bowiem po 500 zł. netto / 612,95 zł. brutto, w dwóch ratach), podczas, gdy wypłata wynagrodzenia za pracę jest podstawowym obowiązkiem pracodawcy. Strona pozwana nie wykazała przy tym, żeby w stosunku do powódek zaszyły okoliczności wskazane w art. 82 k.p. Wręcz przeciwnie -z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że do pracy powódek nie było żadnych zastrzeżeń: pracownicy wywiązywali się z narzuconych terminów produkcji, wobec powódek nie były stosowane żadne kary porządkowe, a pracodawca wykazywał wolę kontynuowania z nimi stosunków pracy, skoro nawiązywał z nimi kolejne umowy o pracę na czas określony. Z powyższych przyczyn, na podstawie art. 87 k.p. Sąd I instancji zasądził na rzecz powódek brakujące części wynagrodzeń za pracę za maj 2013 r. oraz wynagrodzenia za pracę za czerwiec i lipiec 2013 r., w kwotach niekwestionowanych przez stronę pozwaną, wraz z ustawowymi odsetkami, o których orzeczono na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 300 k.p., przyjmując, że powódki mogłyby się ich domagać z datą wcześniejszą, z uwagi na art. 85 par. 2 k.p. Za uzasadnione Sąd Rejonowy uznał także roszczenia powódek o zapłatę na ich rzecz odszkodowania za rozwiązanie umowy o pracę w trybie art. 55 par. 1¹ k.p. W ocenie Sądu, nieterminowe wypłacanie powódkom wynagrodzeń za pracę stanowiło ciężkie naruszenie obowiązków pracodawcy. Sąd zauważył przy tym, iż wynagrodzenie za pracę powódek za czerwiec i lipiec w ogóle nie zostało im wypłacone, zaś z wynagrodzenia za maj powódki otrzymały dotychczas jedynie 500 zł. Sąd I instancji powołał się przy tym na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 20.11.2008 r. (IIIUK 57/08), w myśl którego pracodawca, który nie wypłaca pracownikowi w terminie całego należnego wynagrodzenia, narusza swój podstawowy obowiązek z winy umyślnej, nawet jeśli niepozyskanie środków finansowych na ten cel było przezeń niezawinione. Stwierdził również, że przyczyny wskazane przez powódki jako uzasadnienie rozwiązania umów o pracę bez wypowiedzenia są czytelne i jasne, niewypłacanie wynagrodzeń za pracę i nieodprowadzanie składek ZUS dotyczyło bowiem całej załogi. W ocenie Sądu Rejonowego, początkowo nieterminowe i ratalne wypłacanie powódkom wynagrodzeń za pracę, a następnie zaprzestanie wypłacania wynagrodzeń w ogóle, stanowiło uzasadnioną podstawę do rozwiązania przez powódki umów o pracę w trybie art. 55 par. 1¹ k.p. W przekonaniu Sądu Rejonowego, nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut strony pozwanej, sformułowany wobec powódki C. B., jakoby odszkodowanie z tytułu rozwiązania przez nią umowy o pracę w trybie art. 55 par. 1¹ k.p. powinno odpowiadać wynagrodzeniu za pracę za 2 tygodnie. Z ustaleń Sądu Rejonowego, popartych przedłożoną przez powódkę dodatkową, niewykazaną w aktach osobowych umową o pracę, wynikało bowiem, że pracodawca zawarł z nią, oprócz umowy na okres próbny, trzy umowy na czas określony, a zatem trzecia umowa o pracę powódki z mocy prawa przekształciła się w umowę na czas nieokreślony (art. 25¹ k.p.). Biorąc to pod uwagę Sąd I instancji przyjął, że okres wypowiedzenia umowy o pracę w stosunku do tej powódki nie wynosił zatem 2 tygodnie, a 2 miesiące. (art. 36 par. 1 pkt 3 k.p.). Dlatego też żądanie powódki C. B. co do odszkodowania za rozwiązanie umowy zostało przez Sąd I instancji uwzględnione w całości. Inaczej Sąd ocenił sytuację powódki A. Ś.. Miała ona bowiem zawarte dwie umowy na czas określony, a zatem odszkodowanie należne jej na podstawie art. 55 par. 1¹ k.p. powinno odpowiadać wynagrodzeniu za pracę za dwa tygodnie. Biorąc to pod uwagę, dalej idące żądanie w/w powódki Sąd Rejonowy oddalił. Za bezzasadny Sąd I instancji uznał przy tym zarzut strony pozwanej naruszenia przez powódki miesięcznego terminu do rozwiązania umowy o pracę. W przypadku bowiem ciągłego naruszania obowiązków pracowniczych termin rozpoczyna bieg od ostatniego ze zdarzeń składających się na to zachowanie (wyrok SN z 19.12.1997 r., I PKN 443/97). W rozpoznawanej sprawie powódki zaś do momentu rozwiązania umów o pracę nie otrzymały w całości wynagrodzenia za maj i czerwiec 2013 r. Wobec ustalenia zasadności rozwiązania

przez powódki umów o pracę w trybie art. 55 § 1¹ kp, Sąd Rejonowy oddalił -jako nieusprawiedliwione- powództwa wzajemne, oparte na art. 61¹ k.p.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

1) naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez błędną ocenę dowodów, a w konsekwencji nieprawidłowe ustalenie stanu faktycznego, polegające na:

-przyjęciu, że w okresie zatrudnienia powódek brak było zastrzeżeń co do wydajności i jakości ich pracy oraz przyjęcie, że powódki były dobrymi pracownikami

-pominięciu zeznań strony –likwidatora pani D. S. oraz kart akordowych na okoliczność niskiej wydajności pracy powódek oraz negatywnej oceny jakości ich pracy przez pracodawcę

-przyjęciu, że jedyną przyczyną niewypłacania wynagrodzenia powódkom była trudna sytuacja finansowa strony pozwanej

-błędnej ocenie dowodu z zeznań świadków oraz powódek oraz pominięciu dowodu z zeznań strony –likwidatora pani D. S.

2) naruszenie art. 328 § 2 kpc poprzez brak wskazania, dlaczego Sąd odmówił wiarygodności dowodom w postaci zeznań likwidatora strony pozwanej oraz kart akordowych powódek

3) naruszenie art. 273 § 1 w zw. z art. 157 § 1¹ kpc polegające na nieodczytaniu świadkom ich zeznań i tym samym uniemożliwienie im ewentualnego uzupełnienia i sprostowania zeznań

4) naruszenie przepisów ustawy z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz.U. nr 125, poz. 1035) poprzez przyjęcie, że umowa na czas określony zawarta z powódką C. B. uległa z mocy prawa przekształceniu w umowę zawartą na czas nieokreślony.

Powołując się na powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództw oraz o zasądzenie od powódek na rzecz pozwanej (powódki wzajemnej) kwot po 800 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu wzajemnego do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego.

Powódki (pозwane wzajemnie) wniosły o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna. Dotyczy to wysokości odszkodowania zasądzonego na rzecz powódki C. B. w związku z rozwiązaniem umowy o pracę przez pracownika bez wypowiedzenia w trybie art. 55 § 1¹ kp.

Zgodnie z art. 55 § 1¹ kp -pracownik może rozwiązać umowę o pracę w trybie określonym w § 1, tj. bez zachowania okresu wypowiedzenia, także wtedy, gdy pracodawca dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków wobec pracownika. W takim przypadku pracownikowi przysługuje odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, a jeżeli umowa o pracę została zawarta na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy -w wysokości wynagrodzenia za okres 2 tygodni. Z akt osobowych powódki C. B. jednoznacznie wynika, że strony łączyła umowa o pracę zawarta na czas określony. W ocenie Sądu Okręgowego, nawet uwzględniając umowę o pracę złożoną przez powódkę wraz z pismem procesowym z dnia 4.10.2013 r. (k. 137), nie doszło do przekształcenia łączącej strony umowy o pracę w umowę o pracę na czas nieokreślony. Strona pozwana (powodowa wzajemnie) w apelacji trafnie zwróciła uwagę, że od 22 sierpnia 2009 r. przedsiębiorców obowiązywały szczególne zasady zatrudniania

pracowników na podstawie umów terminowych, wprowadzone ustawą z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz.U. nr 125, poz. 1035, ze zm.). Stosownie do jej przepisów, do końca 2011 r. przedsiębiorców nie obowiązywał art. 25¹ kp, zgodnie z którym trzecia, kolejna umowa na czas określony, zawarta z tym samym pracownikiem, z mocy prawa przekształca się w umowę na czas nieokreślony. Przedsiębiorcy mogli zatem w okresie obowiązywania w/w ustawy zawierać kilka umów o pracę na czas określony z tym samym pracownikiem, pod warunkiem, że łączny okres zatrudnienia na podstawie wszystkich umów nie przekroczył 24 miesięcy (art. 13). Zgodnie z przepisami przywołanej wyżej ustawy, umowy o pracę na czas określony trwające w dniu 1 stycznia 2012 r. były w świetle art. 25¹ kp pierwszymi umowami o pracę, zawartymi na czas określony. Nie ma przy tym znaczenia, ile umów o pracę na czas określony zostało zawartych pomiędzy stronami w okresie obowiązywania tzw. ustawy antykryzysowej. Od 1 stycznia 2012 r. liczenie umów o pracę na czas określony, w kontekście normy art. 25¹ kp, zaczynało się bowiem od nowa. W dniu 1 stycznia 2012 r. strony były związane umową o pracę na czas określony z dnia 31.12.2010 r. W świetle przepisów w/w ustawy antykryzysowej ta umowa o pracę zawarta przez powódkę C. B. ze stroną pozwaną była pierwszą umową na czas określony i art. 25¹ kp nie mógł mieć do niej zastosowania. Oprócz złożonej do akt sprawy przez powódkę, a kwestionowanej przez stronę pozwaną umowy o pracę na czas określony od 31.12.2010 r. do 31.12.2012 r., w aktach osobowych powódki znajduje się umowa o pracę zawarta na czas określony - od 31.12.2010 r. do 31.12.2013 r. Innych umów o pracę w/w strony po 1 stycznia 2012 r. zaś nie zawierały. Nie doszło zatem do przekształcenia umowy o pracę łączącej C. B. ze Spółdzielnią (...) w L. w umowę o pracę na czas nieokreślony. Kwota odszkodowania należnego powódce w związku z rozwiązaniem umowy o pracę nie powinna zatem przekraczać równowartości wynagrodzenia za okres 2 tygodni.

W pozostałym zakresie apelacja strony pozwanej (powodowej wzajemnie) nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z artykułem 233 par. 1 kpc Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wszechstronne rozważenie polega zaś na ocenie wszystkich dowodów zebranych w sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego, dokonując ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy wskazał, na jakich oparł się dowodach i szczegółowo to uzasadnił. Brak jest zaś podstaw do przyjęcia, że dokonane ustalenia w zakresie stanu faktycznego i ocena zgromadzonych dowodów nastąpiło z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów, określonej w art. 233 kpc.

Według Sądu II Instancji Sąd Rejonowy trafnie ocenił, że zaistniały podstawy do rozwiązania umów o pracę przez powódkę w trybie art. 55 § 1¹ kp. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało jednoznacznie, że już poczynając od stycznia 2013 r. strona pozwana wypłacała pracownikom, w tym powódkom, wynagrodzenie za pracę w ratach, zaś od maja 2013 r. zaprzestała wypłaty wynagrodzeń za pracę. Dopiero w lipcu i sierpniu 2013 r. – a więc po rozwiązaniu umów o pracę- strona pozwana wypłaciła powódkom część wynagrodzenia za pracę za miesiąc maj 2013 r., w kwocie po 500 zł. netto, zaś wynagrodzenie za czerwiec i lipiec w ogóle nie zostało powódkom wypłacone. Sąd Rejonowy trafnie ocenił, iż nieterminowe wypłacanie powódkom wynagrodzeń za pracę stanowiło ciężkie naruszenie obowiązków pracodawcy. Stanowisko to znalazło oparcie w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 20.11.2008 r. (IIIUK 57/08), zgodnie z którym pracodawca, który nie wypłaca pracownikowi w terminie całego należnego wynagrodzenia, narusza swój podstawowy obowiązek z winy umyślnej, nawet jeśli niepozyskanie środków finansowych na ten cel było przezeń niezawinione. Kwoty niewypłaconego powódkom wynagrodzenia za pracę pozostawały przy tym poza sporem, zaś strona pozwana nie podważała w apelacji wysokości kwot zasądzonych z powyższego tytułu na rzecz każdej z powódek w zaskarżonym wyroku z dnia 20 stycznia 2014 r. Należy przy tym podkreślić, że jako przyczyny rozwiązania umów o pracę bez wypowiedzenia powódki wskazały nieterminowe oraz na raty wypłacanie wynagrodzenia za pracę, niewypłacenie wynagrodzenia za maj 2013 r., nieodprowadzanie składek ZUS. W dacie doręczenia stronie pozwanej oświadczeń o rozwiązaniu umów o pracę bez wypowiedzenia przyczyny te pozostawały nadal aktualne. Zasądzeniu na rzecz każdej z powódek odszkodowania z art. 55 § 1¹ kp nie sprzeciwiała się zatem norma art. 55 § 2 w zw. z art. 52 § 2 kp. W powołanym przez Sąd I instancji wyroku z 19.12.1997 r. (I PKN 443/97) Sąd Najwyższy orzekł, że w przypadku ciągłego naruszania obowiązków pracowniczych termin rozpoczyna bieg od ostatniego ze zdarzeń składających się na to zachowanie.

W ocenie Sądu Odwoławczego, w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie sposób przyjąć, że rozwiązanie przez powódki umów o pracę w trybie art. 55 § 1¹ kp było nieuzasadnione. Orzeczenie o oddaleniu powództw wzajemnych było prawidłowe. Wbrew podniesionym w apelacji zarzutom, z przeprowadzonych przez Sąd Rejonowy dowodów wynika, że pracodawca w okresie zatrudnienia powódek nie miał zastrzeżeń ani do ich pracy, ani wydajności. Przekonania tego nie zmienia analiza złożonych przez stronę pozwaną kart akordowych. Powódki wykonywały pracę, która była nisko wyceniona, brak jednak podstaw do przyjęcia, żeby wadliwie wykonywały swoje obowiązki. Na taki wniosek nie pozwalają ani zeznania przesłuchanych w sprawie świadków, ani przedstawiciela strony pozwanej. Przeciwnie –zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że powódki wywiązywały się z narzuconych im terminów produkcji, wykonywały zlecone przez przełożonych zadania, nie były wobec nich stosowane żadne kary porządkowe. Pracodawca wykazywał zaś wolę kontynuowania z nimi stosunków pracy, nawiązując z nimi kolejne umowy o pracę na czas określony. Powódki wykonywały pracę, którą powierzył im pracodawca, a za wykonanie tej pracy powinny otrzymać wynagrodzenie. W sytuacji zaś rzeczywistych zastrzeżeń do pracy powódek –zatrudnionych na czas określony- pracodawca mógł skorzystać z prawa rozwiązania z każdą z nich umowy o pracę za dwutygodniowym wypowiedzeniem. W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, przerzucanie na powódki odpowiedzialności za brak po stronie pracodawcy środków finansowych na wypłatę na rzecz pracowników wynagrodzenia za pracę było –w ocenie Sądu II instancji- nieuzasadnione.

Na uwzględnienie nie zasługiwały także podniesione w apelacji zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji norm prawa procesowego, zwłaszcza, że strona pozwana w toku procesu nie zgłaszała zastrzeżeń w trybie art. 162 kpc odnośnie uchybienia przepisom postępowania, zaś zarzuty te nie wskazują na nieważność postępowania, ani na okoliczności, które powinny zostać uwzględnione przez Sąd z urzędu. Podnoszone przez stronę pozwaną w tej mierze okoliczności nie miały przy tym –zdaniem Sądu II instancji- wpływu na wynik sprawy.

Nadto należy zwrócić uwagę, że w uzasadnieniu apelacji strona pozwana podniosła zarzuty dotyczące braku rozstrzygnięcia przez Sąd I instancji o kosztach procesu należnych stronie pozwanej od powódki A. Ś. w związku z zasądzeniem na jej rzecz odszkodowania w kwocie 800 zł., podczas, gdy w pozwie powódka domagała się kwoty 3.200 zł. Brak rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku o w/w kosztach uniemożliwia jednak orzekanie w tym przedmiocie również Sądowi II instancji.

Mając na względzie powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy –na podstawie art. 386 § 1 kpc- orzekł o zmianie zaskarżonego wyroku w punkcie I o tyle tylko, że obniżył zasądzone na rzecz powódki C. B. odszkodowanie z kwoty 3.200 zł. do kwoty 800 zł., nie naruszając rozstrzygnięcia zawartego w tym punkcie w pozostałym zakresie i oddalił dalej idącą apelację.

Jednocześnie mając na uwadze charakter sprawy, w tym fakt, że strona pozwana nadal nie wypłaciła powódce zaległego wynagrodzenia za wykonaną pracę Sąd orzekł o nie obciążeniu C. B. kosztami postępowania apelacyjnego należnymi Spółdzielni (...) w L. w likwidacji od uwzględnionej części apelacji (art. 100 kpc).